Turkish Studies
International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/14, p. 333-356
DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9163
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi
Referees/Hakemler: Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ – Yrd. Doç. Dr. Hasan Hüseyin KILINÇ

This article was checked by iThenticate.

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ KAYGI DÜZEYLERİNİ ETKİLEYEN DEĞİŞKENLERİN İNCELENMESİ

Eda ERDAS[*] - Ezgi ASIKUZUN[**] - Ergün RECEPOĞLU[***]

ÖZET

21. yüzyılda öğretmenlerden daha donanımlı olmaları beklenmektedir. Bu donanım hem mesleki hem kişisel olmak üzere çok yönlü süreçleri içermektedir. Örneğin öğretmenlerden bir yandan yeterli bilgi ve beceri donanımına sahip olmaları beklenirken bir yandan da insan ilişkileri ve iletişim becerisi yüksek bireyler olmaları beklenmektedir. Gelecek kuşakları yetiştirecek olan öğretmenlerin meslekteki başarıları mesleklerine karşı hissettikleri mesleki kaygılarından arınmış olmalarına bağlıdır. Okul öncesi öğretmenlerinin ise diğer branşlardan farklı olarak branşa özgü farklı bazı görev ve sorumlulukları vardır. Okulla ilk tanışan çocuk için ve özellikle küçük yaş gruplarındaki bazı çocuklar için bu görevler farklılaşabilmektedir. Bu araştırmada okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeyleri çeşitli değişkenler (sınıf düzeyi, cinsiyet, mezun oldukları lise türü, not ortalamaları ile öğretmenlik mesleğini ve okulöncesi öğretmenliği bölümünü isteyerek seçip seçmeme durumu) açısından incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2012-2013 eğitim öğretim yılında Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Ana bilim dalında eğitimine devam eden (1,2,3 ve 4. sınıf) öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmanın verileri öğretmen adaylarıyla yapılan görüşmelerle elde edilmiştir. Araştırma hem nitel hem de nicel bir araştırma olup; 269 öğretmen adayının sorulara verdikleri cevaplar önce betimsel analiz yöntemiyle ortaya çıkarılmış, daha sonra öğretmen adaylarının demografik bilgileri ile bu betimsel analizler SPSS programına aktarılıp analiz edilmiştir. Bulgular öğretmen adaylarının mesleki kaygılarının sınıf düzeyi, cinsiyet, mezun oldukları lise türü, not ortalamaları ile öğretmenlik mesleğini ve okul öncesi öğretmenliği bölümünü isteyerek seçip seçmeme durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını ortaya koymaktadır.

[*] Kastamonu University, Vocational School of Higher Education, Child Devolopment Program
[**] Kastamonu University, Vocational School of Higher Education, Child Devolopmet Program
[***] Yrd. Doç. Dr. Kastamonu University, Faculty of Education, The Department of Educational Sciences, El-mek: erecepoglu@kastamonu.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi Eğitim, Öğretmen Eğitimi, Mesleki Kaygı Düzeyleri, Öğretmen Adayı

ANALYZING VARIABLES AFFECTING THE PROSPECTIVE PRESCHOOL TEACHERS' ANXIETY LEVELS

ABSTRACT

The teachers are expected to be better equipped in 21st century. This equipment involves both professional and personal multiple processes. For example, teachers are expected to be equipped with sufficient knowledge and skills, on the other hand, teachers are expected to be equipped with having high human relationships and communication skills too. The success of teachers who will educate future generations in their profession depends on being free from their professional concerns that they felt towards the profession. Unlike the other branches, pre-school teachers have some differences about industry-specific duties and responsibilities. For children who meet the school first and for some children, especially in younger age groups these tasks may be different. In this study, anxiety levels of prospective pre-school teachers were examined in terms of several variables (class, gender, high school graduation, grade point average, whether their choice of teaching profession was willingly or not, etc.). The study group includes the teachers who continue education of Pre-School Education (1, 2, 3 and 4th grade) in the 2012-2013 academic year at Kastamonu University, Faculty of Education Department. Research data were obtained from interviews with teachers. Research is both a qualitative and a quantitative research; Firstly 269 teachers' answers to the questions were revealed with descriptive analysis, later this descriptive analysis of teacher candidates with demographic data were transferred and analyzed using SPSS software. Findings revealed that professional concerns of teacher candidates are differed significantly according to level of class, gender, the school they graduated, grade point average and whether their choice of the teaching profession was willingly or not.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

The teachers are expected to be better equipped in 21st century. This equipment involves both professional and personal multiple processes. For example, teachers are expected to be equipped with sufficient knowledge and skills, on the other hand, teachers are expected to be equipped with having high human relationships and communication skills too. The success of teachers who will educate future generations in their profession depends on being free from their professional concerns that they felt towards the profession. Innovations and changes in the educational system, as well as the negative developments in the educational system, may lead to the emergence of anxiety. Unlike the other branches, pre-school teachers have some

differences about industry-specific duties and responsibilities. For children who meet the school first and for some children, especially in younger age groups these tasks may be different. This situation may cause high anxiety levels in prospective pre-school teachers.

Anxiety is an emotion felt subjectively just like fear, concern and tenseness; and it arises in cases where the wholeness of personality is threatened (Kozacıoğlu, 1995). Anxiety can be defined in a variety of ways. Generally, anxiety is defined as the thought or feeling that is related to unrest or concern an individual has about a given threatening situation. Öner (1977) defines anxiety as the mood which occurs dependent on the environmental stimulus that is perceived to be dangerous, threatening and the results of which is expected to be unpleasant.

Anxiety is "the thought for which one feels sadness and about which one worries"; "the uneasiness felt by individuals or groups of people in the face of the probability of failing to achieve the ambitions or the motivations"; or "the emotion leading to uneasiness in cases where a strong desire or a motive seems not to be attained" (Dictionary of Turkish Language Association (TDK), 2009). Anxiety is unpleasant emotional and observable reactions such as worries, perceptions and tenseness caused by stress-creating situations (Özgüven, 1999).

Anxiety can be defined as a feeling which is caused by the emotions affecting an individual in a negative way (Varol, 1990). Geçtan (1980) defines anxiety as a natural feeling that contributes people to show the essential adaptation and survive by warning them against the dangers coming from outside. Expecting a negative result, inner contradiction, indefiniteness and the withdrawn of support can be regarded as the reasons of anxiety due to internal and external stimulants. Encountering with an unusual and frightening circumstance, an object or a person, having difficulty in deciding, internal and external conflicts may cause anxiety.

Fuller (1969) assembles the anxiety of prospective teachers about their task in three groups as the anxiety which is self-centered, task-centered and student centered. The focus of self-centered anxiety is the teacher candidates' themselves. Prospective teachers who have self-centered anxiety always worry about whether they can do this task successfully or not and for this reason they are always under intense stress. When the task of teacher is taken into account, the anxiety of teacher candidates about their success in their task centers on these questions; What is the profession of teaching for? How will I do the task every day? What will the head master of the school and my colleagues think about me when my classroom is noisy? The focus of task-centered anxiety consists of the candidates' teaching task. Prospective teachers who have task-centered anxiety are anxious about being effective instructors; therefore, they start to search new teaching methods and materials that they can use in their teaching branch. When the task of teacher is taken into consideration, in terms of task-centered anxiety the candidates try to find answers for these questions; How should education and teaching in different classes be? How can I follow and reach new materials, techniques, and ideas for my teaching? Who can help me the best in order to be successful in my task? The focus of student-centered

anxiety is the students. Teacher candidates who have student-centered anxiety are more student centered in their ideas about teaching. They start to wonder about and search for how they can cover each student's mental, emotional and social requirements

In this study, anxiety levels of prospective pre-school teachers were examined in terms of several variables (class, gender, high school graduation, grade point average, whether their choice of teaching profession was willingly or not, etc.).

Method

The study group includes the teachers who continue education of Pre-School Education (1st, 2nd, 3rd and 4th grade) in the 2012-2013 academic years at Kastamonu University, Faculty of Education Department. Research data were obtained from interviews with prospective teachers. Research is both a qualitative and a quantitative research; Firstly 269 teachers' answers to the questions were revealed with descriptive analysis, later this descriptive analysis of teacher candidates with demographic data were transferred and analyzed using SPSS software.

Results and Discussion

When research findings were evaluated, significant relationship wasn't found between prospective teachers' professional concerns and whether prospective teachers have chosen willingly or not except communication with children and planning and managing learning and teaching processes. It is usual that prospective teachers who unwillingly prefer Pre-School Education department live in fear about communication with young children.

Much more importance must be given to the teaching practice and school experience course in the process of Education especially for prospective teachers who unwillingly prefer Pre-School Education department because teacher candidates begin to gain self-confidence regarding their own experiences. When the teacher candidates are able to recognize their profession and students in the strict sense, they can cope with anxiety better. Psychological counseling and guidance services can be given by specialists in order to reduce anxiety level of prospective teachers. The anxiety level of teacher candidates caused by Public Personnel Selection Examination (KPSS) can be examined with different study groups. Professional anxiety levels of prospective teachers can be compared according to their academic average. Professional anxiety levels of prospective teachers studying at Pre-School Education department and professional anxiety levels of prospective teachers studying at other Teaching departments and can be compared In-depth qualitative studies can be performed to determine the professional concerns of prospective teachers.

Keywords: Pre-school Education, Teacher Training, Professional Anxiety Levels, Prospective Teacher

GİRİŞ

21. yüzyılda öğretmenlerden daha donanımlı olmaları beklenmektedir. Bu donanım hem mesleki hem kişisel olmak üzere çok yönlü süreçleri içermektedir. Örneğin öğretmenlerden bir yandan yeterli bilgi ve beceri donanımına sahip olmaları beklenirken bir yandan da insan ilişkileri ve iletişim becerisi yüksek bireyler olmaları beklenmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin ise diğer branşlardan farklı olarak branşa özgü farklı bazı görev ve sorumlulukları vardır. Okulla ilk tanışan çocuk için ve özellikle küçük yaş gruplarındaki bazı çocuklar için bu görevler farklılaşabilmektedir. Tüm dünyada ve ülkemizde 0–6 yaş grubu çocuklar sayıları hızla artan bir oranda okul öncesi eğitim almaktadır. Okul öncesi eğitim küçük çocuklara evlerinin dışında ilk kurumsal deneyimi yaşatmakta ve çocukların eğitime ilişkin değer ve inançlarının şekillenmesinde etkili olmaktadır. Okul öncesi eğitimde kalitenin oluşmasında ve çocukların bu ilkokul deneyimlerini olumlu kılmakta en kritik rol, programın uygulayıcısı olan öğretmene düşmektedir (Alisinanoğlu ve Kesicioğlu, 2010: 585-600).

Öğretmen yeterliğine dönük olarak yapılan yerli ve yabancı çalışmalarda; öğretmenlerin kendine güven duyması veya kendi yeterlikleri hakkında olumlu algılamaları/görüşleri ile öğrencilerinin başarı düzeyleri, yeterlilikleri ve güdülenmeleri arasında pozitif ilişkiler olduğu savunulmaktadır (Diken, 2004). Diğer bir deyişle araştırmalara göre öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine, alana ve okula karşı sahip oldukları değer ve tutumları; öğrencinin başarısını, derse ilgisini, motivasyonu ve tutumunu önemli ölçüde etkilemektedir (Işık, Yaman ve Soran, 2005:110-116). Bu nedenle öğretmenlerin kendilerine ve mesleklerine karşı olumlu tutum içinde olmaları ve bu anlamda sahip oldukları çeşitli kaygılardan arınmış olmaları gerekmektedir (Taşğın, 2006: 679-686).

Işık (1996) kaygıyı; tehdit edici bir durum karşısında birey tarafından hissedilen huzursuzluk ve endişe durumu olarak tanımlamıştır. Kaygının sözlük anlamları ise; "üzüntü, endişe duyulan düşünce, tasa", "bireylerin, toplumsal kümelerin herhangi bir güçlü istek ya da güdülerinin gerçekleşememesi olasılığı karşısında duydukları tedirginlik", "güçlü bir istek ya da dürtünün amacına ulaşamayacak gibi gözüktüğü durumlarda beliren tedirgin edici bir duygu" (TDK, 2009: 1115) olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin kaygıları belirli zamanlarda belirli noktalarda yoğunlaşmaktadır. Fuller'e (1969) göre, bu kaygıları ben-merkezli kaygılar, görev-merkezli kaygılar ve öğrenci-merkezli kaygılar olmak üzere üç grup altında toplamak mümkündür. Buna göre ben-merkezli kaygıların odak noktasını, bireyin kendisi oluşturmaktadır. Ben-merkezli kaygıları taşıyan bir öğretmen adayı, öğretmenlik mesleğini başarı ile sürdürüp sürdüremeyeceği endişesini taşımakta ve bu nedenle kendisini sürekli olarak yoğun bir stres altında hissetmektedir. Görev-merkezli kaygıların odak noktasını, bireyin öğreticilik görevi oluşturmaktadır. Görev-merkezli kaygıları taşıyan bir öğretmen adayı, iyi bir öğretici olabilme kaygısını taşımakta ve bu nedenle alanında kullanabileceği yeni öğretim yöntemlerini, materyallerini ve araç-gereçlerini araştırmaya başlamaktadır. Öğrenci-merkezli kaygıların odak noktasını ise, öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrenci-merkezli kaygıları taşıyan bir öğretmen adayı, öğretim ile ilgili düşüncelerinde ve tasarımlarında daha çok öğrenci merkezlidir. Böyle bir öğretmen adayı her öğrencinin zihinsel, duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını en iyi nasıl karşılayabileceğini merak etmekte ve araştırmaktadır (Cabı ve Yalçınalp, 2013: 86).

Mesleki kaygı ile ilgili alanyazın incelendiğinde, öğretmen adaylarının mesleki kaygılarını inceleyen araştırmaların yapıldığı görülmektedir (Saban vd., 2004; Kaya ve Büyükkasap, 2005; Köse, 2006; Taşğın, 2006; Ünaldı ve Alaz, 2008; Saracaloğlu, Kumral ve Kanmaz, 2009; Yaylı ve Hasırcı, 2009; Kafkas, Açak, Çoban ve Karademir, 2010; Dilmaç, 2010; Kurtuldu ve Ayaydın, 2010; Bozdam ve Taşğın, 2011; Çubukçu ve Dönmez, 2011; Kutucu ve Ekiz, 2011; Singh, 2011; Temiz,

2011; Dursun ve Karagün, 2012; Kaya ve Çetin, 2012; Atmaca, 2013; Özen, Yıldız ve Yıldız, 2013; Akgün ve Özgür, 2014; Mergen ve vd., 2014; Varol, Erbaş ve Ünlü, 2014; Yalçın, 2014; Doğan ve Üstün, 2015; Taşdemir, 2015).

Yapılan araştırmaların bulguları genel olarak incelendiğinde, öğretmen adaylarının çeşitli mesleki kaygılara sahip oldukları, çeşitli derecelerde mesleki kaygı yaşadıkları ve bu kaygılarının çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterdiğidir.

Taşğın, 2006 yılında yaptığı bir araştırmada beden eğitimi öğretmenliğinde okuyan öğretmen adaylarının cinsiyetlerinin mesleki kaygılarını etkileyip etkilemediğini araştırmıştır. Araştırma sonucunda bayan öğretmen adaylarının ben-merkezli ve görev-merkezli kaygı düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğunu, öğrenci merkezli kaygı düzeyinde ise anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur.

Bir başka araştırmada Köse (2006), farklı üniversitelerin müzik öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının taşıdıkları mesleki kaygı düzeylerini kaygı alanları bakımından tespit etmiştir. Araştırmanın sonucunda müzik öğretmeni adaylarının ben-merkezli kaygı düzeyi ortalamasını 32.19, görev-merkezli kaygı düzeyi ortalamasını 32.32, öğrenci-merkezli kaygı düzeyi ortalamasını ise 33.29 olarak ortaya koymuştur. Araştırmacı çalışmasının sonucunda müzik öğretmeni adaylarının üç kaygı alanında da mesleki kaygı düzeylerinin düşük olduğunu ifade etmiştir.

Ünaldı ve Alaz (2008) ise coğrafya öğretmenliğinde okuyan öğretmen adaylarının kaygı düzeylerini farklı değişkenler aracılığıyla ölçmüşlerdir. Araştırmaları sonucunda, bayan adayların kaygı düzeyi ortalamalarının erkeklerinkinden daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Bozdam, 2008 yılında yaptığı çalışmada, Selçuk Üniversitesi'nde Eğitim Fakültesi ve Beden Eğitimi Spor Yüksekokuluna devam eden 400 öğretmen adayı üzerinde, öğretmen adaylarının mesleki kaygı durumlarını incelemişlerdir. Öğretmen adaylarının, genel olarak kaygı düzeylerinin orta seviyede olduğu, buna karşılık mesleki kaygı düzeylerinin yaş ve eğitim alanlarında önemli derecede arttığı sonucuna varılmıştır (Bozdam, 2008).

Cabı ve Yalçınalp (2009), öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik kaygılarının belirlenmesi amacıyla yaptıkları nitel bir çalışmada öğretmen adaylarında öğrenci ile iletişim, iş bulma, okul yaşantısı, ekonomik yaşantı, mesleki kabul ve çevre ile ilgili kaygılar olduğunu tespit etmişlerdir.

Dilmaç (2010) ise araştırmasında görsel sanatlar öğretmenliğinde okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygılarını cinsiyet, ailelerin gelir düzeyleri ve mezun oldukları lise türüne göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği sorusuna cevap aramıştır. Araştırmacı bulgularında cinsiyet değişkeninin kaygı türlerinde anlamlı farklılığa yol açmadığını, görsel sanatlar öğretmenliğinde okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin düşük olduğunu ifade etmiştir.

Alisinanoğlu, Kesicioğlu ve Ünal tarafından 2010 yılında yapılan araştırmada, üniversitelerin Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören 686 okul öncesi öğretmen adayının mesleki kaygı düzeylerini incelenmiştir. Araştırma Bulgularına göre okul öncesi öğretmen adaylarının öğretim süreci ve kaygı düzeyleri arasında öğrenim gördükleri sınıf bakımından anlamlı bir fark saptanmıştır.

Bozdam ve Taşğın (2011) farklı öğretmenlik bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerini farklı değişkenler açısından incelemişler ve öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin cinsiyet ve yetiştikleri yer değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığını, buna

karşılık mesleki kaygı düzeylerinin yaş ve branş değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını ortaya koymuşlardır.

Çubukçu ve Dönmez (2011) farklı branşlardaki öğretmen adaylarının mesleki kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelemişler; öğretmen adaylarının görev merkezli kaygılarının en fazla, ben merkezli kaygılarının ise en düşük düzeyde olduğunu tespit etmişlerdir. Araştırmacılar ben merkezli, görev merkezli ve öğrenci merkezli kaygılarının cinsiyete, öğrenim gördükleri lisans programına, sınıf düzeyine, mezun oldukları ortaöğretim programı türü ve çalışacakları öğretim kademesine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını; buna karşılık kaygı düzeyi ile öğretmen adaylarının ailelerinde bir öğretmen olup olmaması arasında anlamlı bir farklılık olmadığını rapor etmişlerdir. Bir başka çalışmada ise Dursun ve Karagün (2012) beden eğitimi ve spor öğretmenliği son sınıfta okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerini çeşitli değişkenler açısından değerlendirmiş, sonuç olarak öğretmen adaylarının sahip oldukları kaygı türlerinin ekonomik durum, akademik ortalama, mezun oldukları lise türü ve cinsiyet açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını ancak ben merkezli kaygıları üzerinde yaş değişkeninin etkili olduğunu ortaya koymuşlardır.

Atmaca (2013) Almanca, Fransızca ve İngilizce öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygılarını incelediği çalışmasında öğretmen adaylarının görev-merkezli kaygı düzeylerinin ben-merkezli ve öğrenci-merkezli kaygı düzeylerinden çok daha yüksek olduğunu saptamıştır. Araştırma sonucuna göre cinsiyetin öğretmen adaylarının mesleki kaygılarını önemli ölçüde etkilemediği sonucuna varılmıştır. Ayrıca, Almanca, Fransızca ve İngilizce Öğretmenliğinde okuyan öğretmen adaylarının görev-merkezli, ben-merkezli ve öğrenci merkezli kaygı türleri arasındaki fark farklı düzeylerdedir. Araştırma sonuçlarına göre, tüm kaygı türlerinde İngilizce Öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin mesleki kaygı düzeyleri, Almanca ve Fransızca Öğretmenlinde okuyan öğrencilerinden çok daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Mergen, Arslan, Mergen ve Arslan (2014) ise eğitim fakültesi öğrencilerinin mesleklerine yönelik tutum ve kaygılarını belirlemek amacıyla yaptıkları araştırmada üç kaygı türünün (benlik, görev, etkili olma) birinci sınıf öğrencilerinde dördüncü sınıf öğrencilerine göre ve kızlarda erkeklere göre daha fazla olduğu ortaya koymuşlardır. Son olarak Cevher-Kalburan (2014) okulöncesi öğretmen adaylarının beş ana alandaki (çocuk, veli, okul yönetimi ve çalışma arkadaşları, çevresel şartlar ve bireysel oryantasyon) kaygıları ve bunlarla başa çıkma yollarını araştırmışlardır. Bulgulara göre öğretmen adaylarının çocuklarla ilgili sınıf yönetimi, çocuklarla iletişim ve kaynaştırma öğrencileri konusunda; velilerle ilgili iletişim, velilerin tutumu konusunda; okul yönetimi ve çalışma arkadaşları ile ilgili okul yöneticisinin tutumu ve çalışma arkadaşlarının tutumu konusunda; çevresel koşullarla ilgili fiziksel çevre ve sosyal çevre konusunda; bireysel oryantasyonla ilgili ise mesleki yeterlilik konusunda kaygılarının olduğu ortaya konulmuştur.

Çelen ve Bulut (2015), beden eğitimi öğretmen adaylarının mesleğe yönelik kaygılarının belirlenmesi amacıyla yaptıkları araştırma sonucunda beden eğitimi öğretmen adaylarının mesleğe yönelik kaygılarının az düzeyde olduğu belirlemiş ve mesleğe yönelik kaygı düzeyleri cinsiyet değişkenine göre farklılaşmamış ancak sınıf ve yaş değişkenine göre farklılık gösterdiğini bulmuştur.

Doğan ve Üstün (2015) tarafından yapılan bir diğer çalışmanın sonucunda birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne bakışları, okudukları bölüm ile mesleki gelişimleri arasında kurdukları bağ, maddi beklentilerin mesleki kaygılarındaki etkisi, ailesel faktörlerin rolü, eğitim sistemine ve sertifika programlarına bakışları karşılaştırılarak ortaklıklar ve farklılıklar belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçları şöyle özetlenebilir: (1) Öğrencilerin tümü Hacettepe Üniversitesi'nde bulunmaktan memnunlardır. Mesleki anlamda bu üniversiteden mezun olmanın onlara avantaj sağlayacağını düşünmektedirler. (2) Öğrenciler aldıkları

zorunlu derslerin mesleki anlamda faydalı olduğunu düşünmektedirler. Ancak eğitim bilimleri derslerini alma noktasındaki belirsizlikler onların endişelerini pekiştirmektedir. (3) Öğrenciler hangi sektörlerde iş bulabileceklerine dair ayrıntılı bilgilere sahiptirler. Ancak meslekî formasyon anlamında özgüveni tam olarak sağladıkları söylenemez. Lise eğitimini henüz tamamlamış birinci sınıf öğrencilerinde görülen meslekî özgüven eksikliği olağan karşılanabilirken, bu durumun lisans eğitimini tamamlamak üzere olan dördüncü sınıf öğrencilerinde de görülmesi dikkat çekicidir. (4) Öğrencilerin neredeyse tümü öğretmenlik mesleğine olumlu gözle bakmaktadır ve bu mesleğe öncelik vermektedirler. Akademik kariyer, basın-yayın, arşivcilik istenilen diğer çalışma alanlarıdır. (5) Öğretmen olmak için gerekli olan Pedagojik Formasyon Sertifikasının nasıl alınacağı konusunda tüm öğrenciler, kesin bilgilerin eksikliğinden ve sistemin sürekli değişmesinden yakınmaktadırlar. (6) Öğrenciler mezun olduktan sonra özel sektör yerine kamu sektöründe çalışmayı tercih etmektedir. Ancak kamuda çalışmaları için gerekli sınavlar onlarda ciddi kaygılar doğurmaktadır. (7) Öğrenciler mezun oldukları takdirde mali birtakım sıkıntılar yaşayacaklarını düşünmektedirler.

Diğer taraftan araştırmalar, kaygı düzeyinin yüksek olmasının, bireyin daha katı, daha basit davranışlara gerilemesine, endişeli olmasına ve memnun etmeye aşırı odaklanmasına neden olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte orta düzeydeki kaygının organizmayı uyarıcı, koruyucu ve motive edici özelliği vardır. Kaygı iyi yönetildiğinde, bireyin başarılı olmak için daha fazla çalışmasına, yaşanacak olumsuzluklara karşı önlem almasına yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda, öğretmen adayları için yaşanan kaygının mesleğe yönelik olumlu tutum geliştirici, motive edici, harekete geçirici bir uyaran olarak kullanılmasına dikkat edilmelidir (Doğan ve Çoban, 2009: 160).

Öğretmen adaylarının, sahip oldukları mesleki kaygılarının ve kaygı düzeylerini etkileyen değişkenlerin belirlenmesi; öğretmen yetiştiren kurumların bu konu ile ilgili farkındalıklarının arttırılması ve kaygı yönetimine yönelik çalışmaların yapılması açısından önem taşımaktadır. Alanyazında okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki kaygılarının ve kaygı düzeylerini etkileyen değişkenlerin belirlenmesine yönelik yapılan araştırmalar sınırlı sayıdadır. Bu konuda daha fazla araştırmaya ihtiyaç durulmaktadır. Bu doğrultuda bu çalışmada okul öncesi öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmada okul öncesi öğretmen adaylarının sınıf düzeyi, cinsiyet ve mezun olduğu lise gibi değişkenlere göre mesleki kaygı düzeylerinin değişip değişmediği sorusu ana problemi kapsamında aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

- Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları sınıf düzeyi değişkenine göre değişmekte midir?
- Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları cinsiyete göre değişmekte midir?
- Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları mezun oldukları lise türüne göre değişmekte midir?
- Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları not ortalamalarına göre değişmekte midir?
- Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmeme durumuna göre değişmekte midir?
- Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları okul öncesi öğretmenliği bölümünü isteyerek seçip seçmeme durumuna göre değişmekte midir?

METOD

Araştırmanın çalışma grubunu 2012-2013 eğitim öğretim yılında Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Ana bilim dalında eğitimine devam eden (1., 2., 3. ve 4. sınıf) 269 öğretmen adayı oluşturmuştur. Çalışma grubu ile ilgili ayrıntılı bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir:

Tablo 1. Öğretmen adaylarının demografik bilgilerinin dağılımı

		f	%
Sınıf	1. Sınıf	91	33.8
	2. Sınıf	106	39.4
	3. Sınıf	48	17.8
	4. Sınıf	24	8,9
	Toplam	269	100.0
Cinsiyet	Bayan	236	87.7
	Erkek	33	12.3
	Toplam	269	100.0
Mezun olduğu lise	Genel (Düz) Lise	68	25.3
	Anadolu Öğretmen Lisesi	27	10.0
	Anadolu Lisesi	83	30.9
	Meslek lisesi/Teknik lise	91	33.8
	Toplam	269	100.0
Not ortalaması	0-2.25	16	5.9
	2.26-2.50	27	10.0
	2.51-2.75	72	26.8
	2.76-3.00	80	29.7
	3.01-3.25	46	17.1
	3.26-4.00	28	10.4
	Toplam	269	100.0
Meslek seçimi	İsteyerek	238	88.5
	İstemeyerek	31	11.5
	Toplam	269	100.0
Bölüm seçimi	İsteyerek	234	87.0
	İstemeyerek	35	13.0
	Toplam	269	100.0

Araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik bilgileri ile ilgili sorular, ikinci bölümde ise öğretmen adaylarının mesleki kaygıları ile ilgili 10 açık uçlu soru bulunmaktadır. Görüşme formunun birinci bölümünde katılımcıların sınıf düzeyi, cinsiyeti, mezun oldukları lise türü, not ortalamaları ile öğretmenlik mesleğini ve okul öncesi öğretmenliği bölümünü isteyerek seçip seçmeme durumlarını belirlemeye yönelik hazırlanan sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise; öğretmen adaylarının sınıf yönetimi, velilerle iletişim, çocuklarla iletişim, yönetici ve diğer öğretmenler ile iletişim, çocukların okula uyumları, çocukların özbakım ihtiyaçlarının karşılanması, kaynaştırma öğrencileri, atandıklarında karşılaşacakları ortam ile öğrenme ve öğretme süreçlerinin planlanması ve yürütülmesi konusundaki mesleki kaygılarını belirlemeye yönelik açık uçlu sorular yer almaktadır. Görüşme formu geliştirilmeden önce öğretmen adaylarıyla ön görüşmeler yapılmış ve bu görüşmeler sonucunda veri toplama aracındaki sorular şekillendirilmiştir. Geliştirilen görüşme formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması için alan uzmanı ve eğitim bilimci öğretim elemanlarının görüşü alınmış, uzmanlardan gelen dönütler sonucunda bazı maddeler çıkarılmış bazı maddelerde ise düzenlemeler yapılmıştır.

Araştırma hem nitel hem de nicel bir araştırma olup; 269 öğretmen adayının sorulara verdikleri cevaplar önce betimsel analiz yöntemiyle ortaya çıkarılmış, daha sonra öğretmen adaylarının demografik bilgileri ile bu betimsel analizler SPSS programına aktarılıp kay-kare testi yapılarak analiz edilmiştir.

BULGULAR, TARTIŞMA VE SONUÇ

Okulöncesi öğretmen adaylarının mesleki kaygıları ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkinin araştırıldığı bu araştırmadan ede edilen bulgular aşağıdaki şekilde sınıflandırılmıştır:

1. Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları ile sınıf düzeyleri arasındaki ilişki

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının sınıf yönetimi konusundaki mesleki kaygılarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı ortaya çıkmıştır (Tablo 2). Araştırma bulguları birinci (% 62,6) ve dördüncü (% 58.3) sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının diğer sınıf düzeylerindeki öğretmen adaylarından sınıf yönetimi konusunda kendilerini daha yeterli hissettiklerini göstermektedir. Sınıf yönetimi konusunda kendilerini en az yeterli hisseden grup ise ikinci sınıf düzeyinde öğrenim gören öğretmen adaylarıdır (% 39.6). Öğretmen adaylarının bu konu hakkındaki cevapları ayrıntılı olarak incelendiğinde bulguların bu şekilde olmasının birinci sınıfların bu konu ile ilgili uygulamalardaki zorluklarla henüz karşılaşmamış olmalarından, son sınıfların ise bu konu ile ilgili yeterli deneyim ve bilgi sahibi olmalarından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Öğretmen adaylarının velilerle iletişim konusundaki mesleki kaygılarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı ortaya çıkmıştır (Tablo 2). Bulgular sınıf düzeyi arttıkça veliler ile iletişim konusundaki mesleki kaygının da arttığını göstermektedir. Bulguların bu şekilde olmasının, öğretmen adaylarının uygulamalarda karşılaştıkları olumsuz örneklerden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Buna karşılık öğretmen adaylarının, çocuklarla iletişim ile yöneticiler ve diğer öğretmenlerle iletişim konusundaki mesleki kaygılarının sınıf düzeyine göre değişmediği görülmektedir. Benzer şekilde öğretmen adaylarının çocukların okula uyumları konusundaki mesleki kaygılarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir (Tablo 2). Bulgular; çocukların okula uyumları ile ilgili kaygının en az birinci sınıflarda (% 45,2) olduğunu, kaygı düzeyinin ikinci sınıf (% 70.8) ve üçüncü sınıfta (% 70.8) arttığını; ancak bu kaygının dördüncü sınıf düzeyinde (% 54,2) tekrar azaldığını ortaya koymaktadır. Öğretmen adaylarının cevaplarından yola çıkılarak; birinci sınıfların kaygılarının az olmasının bu konu ile ilgili uygulamalardaki zorluklarla henüz yeterince karşılaşmamış olmalarından, son sınıfların ise bu konu ile ilgili yeterli deneyim ve bilgi sahibi olmaları sebebiyle özgüvenlerinin artmış olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Öğretmen adaylarının çocukların özbakım ihtiyaçlarını karşılama konusundaki mesleki kaygılarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir (Tablo 2). Bulgular; çocukların özbakım ihtiyaçlarının karşılanması ile ilgili kaygının en az birinci sınıflarda (% 30.8) olduğunu ortaya koymaktadır. Öğretmen adaylarının bu konu hakkındaki kaygı düzeyleri ikinci sınıf (% 54.7) ve dördüncü sınıfta (% 54.2) daha fazladır. Benzer şekilde kaynaştırma öğrencileri ile ilgili kaygı en az birinci sınıflarda (% 47.3), en çok ise dördüncü sınıflarda (% 62.5) vardır. Birinci sınıfların bu alanlardaki özgüven fazlalığının deneyim eksikliklerinden ve uygulamalardaki zorluklarla henüz yeterince karşılaşmamış olmalarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Diğer taraftan öğretmen adaylarının atandıkları yerde karşılaşacakları ortam konusundaki mesleki kaygılarının da sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir (Tablo 2). Bulgular; bu kaygının birinci sınıftan (% 45.1) üçüncü sınıfa (% 72.9) doğru arttığını, son sınıfta (% 66.7) ise üçüncü sınıfa göre biraz daha azaldığını ortaya koymaktadır. Öğretmen adaylarında mezuniyet yaklaştıkça atanma ve görev yapacakları ortam ile kaygılarının artıyor olması olağandır.

Son sınıf öğrencilerindeki kaygının azalmasında; atanma kaygısının, gidecekleri yerin özellikleri ile ilgili kaygılarından daha baskın olması etkili olabilir.

Öğretmen adaylarının öğrenme ve öğretme süreçlerini planlama ve yürütme konusundaki mesleki kaygılarının da, sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir (Tablo 2). Bulgular; bu kaygının en az birinci sınıflarda (% 14.3) olduğunu, kaygı düzeyinin birinci sınıftan üçüncü sınıfa (% 60.4) doğru arttığını ancak dördüncü sınıfta (% % 37.5) üçüncü sınıfa nispeten azaldığını göstermektedir.

Öğretmen adaylarının verdikleri cevaplarda genel olarak birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin benzer cevap vermeleri, birinci sınıfların mesleği tanıma konusunda yeterince bilgi ve deneyim sahibi olmamalarına bağlanmaktadır. Bu sonuç araştırmacıları eğitim fakültelerinde yürütülen okul deneyimi derslerinin geçmiş yıllarda olduğu gibi birinci sınıfta olması gerektiği düşüncesine itmiştir. Çünkü bireyler hayatları boyunca yapacakları mesleğin özelliklerini henüz eğitim hayatlarının başında tanımalıdır.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının mesleki kaygılarının sınıf düzeylerine göre kay-kare testi (Chi-square Test X^2) sonuçları

	1.Sınıf				2.Sınıf				3.Sınıf				4.Sınıf					
	Evet		Hayır		Evet		Hayır		Evet		Hayır		Evet		Hayır			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	X^2	p
Sınıf yönetimi	57	62.6	34	37.4	42	39.6	64	60.4	22	45.8	26	54.2	14	58.3	10	41.7	11.376	.010
Veliler ile iletişim	30	33	61	67	53	50	53	50	27	56.3	21	43.7	14	58.3	10	41.7	10.401	.015
Çocuklarla iletişim	23	25.3	68	74.7	36	34	70	66	12	25	36	75	1	4.2	23	95.8	7.289	.063
Yönetici ve diğer öğretmenlerle iletişim	19	20.9	72	79.1	32	30.2	74	69.8	19	39.6	29	60.4	10	41.6	14	58.4	7.289	.063
Çocukların okula uyumları	42	45.2	49	54.8	75	70.8	31	29.2	34	70.8	14	29.2	13	54.2	11	45.8	15.088	.002
Çocukların özbakım ihtiyaçlarını karşılama	28	30.8	63	69.2	58	54.7	48	45.3	19	39.6	29	60.4	13	54.2	11	45.8	12.799	.005
Kaynaştırma öğrencileri	43	47.3	48	52.7	68	64.2	38	35.8	35	72.9	13	27.1	15	62.5	9	37.5	10.306	.016
Atandıkları yerde karşılaşacakları ortam	41	45.1	50	54.9	67	63.2	39	36.8	35	72.9	13	27.1	16	66.7	8	33.3	12.526	.006
Öğrenme ve öğretme süreçlerini planlama ve yürütme	13	14.3	78	85.7	59	55.7	47	44.3	29	60.4	19	39.6	9	37.5	15	62.5	43.901	.000

$P < 0.05$

Çubukçu ve Dönmez (2011) araştırmalarında çeşitli branşlardaki öğretmen adaylarının ben merkezli, görev merkezli ve öğrenci merkezli mesleki kaygıları ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır. Buna göre öğretmen adaylarının kaygı düzeyi en az birinci sınıflardadır. Kaygı düzeyi ikinci sınıfta artarken, üçüncü ve dördüncü sınıfta nispeten azalmaktadır. Mevcut araştırmamızın bulguları Çubukçu ve Dönmez (2011)'in bulgularını destekler niteliktedir. Ancak diğer taraftan Çakmak ve Hedevanlı (2004) biyoloji öğretmen adaylarının kaygılarını etkileyen etmenleri araştırdıkları çalışmalarında birinci sınıf öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin ikinci ve üçüncü sınıf öğretmen adaylarından daha fazla olduğunu; bunun üniversite hayatının başlangıcında olma, arkadaş çevresinin değişmesi ve aileden ayrılma gibi nedenlerden kaynaklanabileceğini rapor etmişlerdir. Bir diğer araştırmada Ünaldı ve Alaz (2008), coğrafya öğretmen adaylarınının mesleki kaygı düzeylerini bazı değişkenler açısından inceledikleri araştırmalarında, dördüncü ve beşinci sınıf öğretmen adaylarının ben merkezli ve görev merkezli kaygı düzeylerinin birinci ve ikinci sınıf öğretmen adaylarına göre anlamlı bir şekilde az olduğunu ortaya koymuşlardır. Benzer şekilde Mergen ve arkadaşları (2014) yaptıkları araştırma sonucunda çeşitli branşlardaki öğretmen adaylarının mesleki kaygıları ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır. Buna göre; ben merkezli, görev merkezli ve öğrenci merkezli kaygılarının birinci sınıf öğrencilerinde dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha fazladır. Öğretmen adaylarının kaygı düzeyleri öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı bir şekilde değişmektedir (Çubukçu ve Dönmez, 2011; Saban, Korkmaz ve Akbaşlı, 2004). Okul öncesi öğretmenliği biyoloji, coğrafya öğretmenliğine kıyasla uygulamada daha çok beceri gerektiren bir bölümdür ve öğretmen adayları sınıf düzeyleri arttıkça uygulamalardaki zorluklarla yüz yüze gelmektedir. Toplumdaki bazı insanlarda okul öncesi öğretmenliği ile ilgili çocuk bakıcılığı mesleği gibi bir algı olabilir. Bu durum ilk etapta bireylere okul öncesi öğretmenliğinin ilk ve ortaöğretim öğretmenliğine kıyasla daha kolay bir meslek olabileceğini düşündürtebilir. Bu nedenle birinci sınıfta öğrenim gören okul öncesi öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin üst sınıflara göre az olmasının meslek algılarından ve deneyim eksikliğinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

2. Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları ile cinsiyetleri arasındaki ilişki

Yapılan kay-kare testi sonucunda öğretmen adaylarının sınıf yönetimi konusundaki mesleki kaygılarının cinsiyete göre değişmediğini ortaya çıkmıştır (Tablo 3). Benzer şekilde öğretmen adaylarının velilerle iletişim, çocuklarla iletişim ve yöneticiler ve diğer öğretmenler ile iletişim konusundaki mesleki kaygılarının cinsiyete göre değişmediği tespit edilmiştir. Buna karşılık öğretmen adaylarının çocukların okula uyumları konusundaki mesleki kaygılarının da cinsiyete göre değişmediği ortaya konulmuştur. Öğretmen adaylarının çocukların özbakım ihtiyaçlarını karşılama konusundaki mesleki kaygılarının cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir (Tablo 3). Bulgular; çocukların özbakım ihtiyaçlarının karşılanması ile ilgili kaygının erkek öğretmen adaylarında (% 66.7) daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır. Erkek öğretmen adayların açıklamaları incelendiğinde, erkek öğretmen adaylarının kaygılarının özellikle kız öğrencilerin tuvalet ihtiyacını karşılama konusunda yoğunlaştığı görülmektedir. Diğer taraftan öğretmen adaylarının kaynaştırma öğrencileri ve atandıkları yerde karşılaşacakları ortam ile ilgili mesleki kaygıları ve cinsiyetleri arasında bir ilişki bulunamamıştır (Tablo 3). Benzer şekilde öğretmen adaylarının öğrenme ve öğretme süreçlerini planlama ve yürütme konusundaki mesleki kaygılarının cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Taşğın (2006) araştırmasında beden eğitimi öğretmenliğinde okuyan kız öğretmen adaylarının ben merkezli ve görev merkezli kaygı düzeylerinin erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğunu rapor etmiştir. Yine Çakmak ve Hedevanlı (2004), araştırmalarında kız öğretmen adaylarının ben merkezli, görev merkezli ve öğrenci merkezli kaygı düzeylerinin, erkek öğretmen adaylarına göre anlamlı bir şekilde yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır. Mevcut araştırmada,

anlamlı fark elde edilen öğrencilerin öz bakım becerilerini karşılama konusunda erkeklerin kaygı düzeyi kızlardan daha fazladır. Okulöncesi öğretmenlerinin eğitim hizmeti görevlerinin yanında kısmen de olsa diğer branşlardan farklı olarak bakım görevleri de bulunmaktadır. Özellikle anaokullarındaki 3-4 yaş grubundaki çocukların bazı özbakım becerilerini henüz kazanmamış olmalarının erkek öğretmen adaylarını kaygılandırması olağandır. Bu yüzden erkek okulöncesi öğretmenlerinin özellikle mesleklerinin ilk yıllarında ilkokullarda bulunan ana sınıflarında ya da anaokullarındaki 5 yaş grubunda istihdam edilmeleri önerilmektedir. Araştırmada öğrencilerin özbakım ihtiyaçlarını karşılama konusu dışında, cinsiyet ile mesleki kaygı düzeyleri arasında genel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Araştırma bulguları bu yönüyle Bozdam (2008), Ünaldı ve Alaz (2008), ve Çubukçu ve Dönmez (2011)'in bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının mesleki kaygılarının cinsiyetlerine göre kay-kare testi (Chi-square Test X^2) sonuçları

	Bayan				**Erkek**					
	Evet		Hayır		Evet		Hayır			
	f	%	f	%	f	%	f	%	X^2	p
Sınıf yönetimi	115	48.7	121	51.3	20	60.6	13	39.4	1.634	.201
Veliler ile iletişim	108	45.8	128	54.2	16	48.5	17	51.5	.086	.769
Çocuklarla iletişim	61	25.8	175	74.2	11	33.3	22	66.7	.828	.363
Yönetici ve diğer öğretmenlerle iletişim	72	30.5	164	69.5	8	24.2	25	75.8	.544	.461
Çocukların okula uyumları	139	58.9	97	41.1	25	75.8	8	24.2	3.458	.063
Çocukların özbakım ihtiyaçlarını karşılama	96	40.7	140	59.3	22	66.7	11	33.3	7.941	.005
Kaynaştırma öğrencileri	143	60.6	93	39.4	18	54.5	15	45.5	.441	.507
Atandıkları yerde karşılaşacakları ortam	144	61	92	39	15	45.5	18	54.5	2.901	.089
Öğrenme ve öğretme süreçlerini planlama ve yürütme	97	41.1	139	58.9	13	39.4	20	60.6	.035	.852

P <0.05

3. Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları ile mezun oldukları lise türü arasındaki ilişki

Araştırma bulguları öğretmen adaylarının sınıf yönetimi konusundaki mesleki kaygılarının mezun oldukları lise türüne göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını ortaya koymaktadır (Tablo 4). Buna göre; sınıf yönetimi konusunda meslek lisesi/teknik lise mezunu olan öğretmen adayları (% 65.9), kendilerini diğer öğretmen adaylarından daha yeterli hissetmektedir. Diğer taraftan öğretmen adaylarının velilerle iletişim ve çocuklarla iletişim konusundaki mesleki kaygılarının mezun oldukları lise türüne göre değişmediği ortaya çıkmıştır. Buna karşılık öğretmen adaylarının yöneticiler ve diğer öğretmenler ile iletişim konusundaki mesleki kaygılarının mezun oldukları lise türüne göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür (Tablo 4). Bulgular; yöneticiler ve diğer öğretmenler ile iletişim hakkındaki mesleki kaygının en fazla anadolu lisesi mezunu öğretmen adaylarında (%. 39.8) , en az ise genel liseden mezun olan öğretmen adaylarında (% 19.1) olduğunu göstermektedir.

Öğretmen adaylarının çocukların okula uyumları konusundaki mesleki kaygılarının mezun oldukları lise türüne göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir (Tablo 4). Bulgular; çocukların okula uyumları ile ilgili kaygının en az meslek lisesi/teknik liseden mezun olan öğretmen adaylarında (% 42.9), en fazla ise genel liseden mezun olan öğretmen adaylarında (% 70.6) bulunduğunu ortaya koymaktadır. Benzer şekilde öğretmen adaylarının çocukların özbakım ihtiyaçlarını karşılama konusundaki mesleki kaygılarının mezun oldukları lise türüne göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir (Tablo 4). Bulgular; çocukların özbakım ihtiyaçlarının karşılanması ile ilgili kaygının en az meslek lisesi/teknik liseden mezun olan öğretmen adaylarında (% 28.6) olduğunu ortaya koymaktadır. Bu konu hakkındaki kaygı düzeyinin en fazla olduğu grup ise anadolu öğretmen lisesinden mezun olan öğretmen adaylarıdır (% 66.7). Öğretmen adaylarının cevapları incelendiğinde meslek lisesi/teknik liseden mezun olan öğretmen adaylarındaki özgüvenin, uygulama konusunda yeterli düzeyde deneyim sahibi olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmada öğretmen adaylarının kaynaştırma öğrencileri ile ilgili mesleki kaygıları ve mezun oldukları lise türü arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Benzer şekilde öğretmen adaylarının atandıkları yerde karşılaşacakları ortam konusundaki mesleki kaygılarının mezun oldukları lise türüne göre değişmediği tespit edilmiştir. Buna karşılık öğretmen adaylarının öğrenme ve öğretme süreçlerini planlama ve yürütme konusundaki mesleki kaygılarının mezun oldukları lise türüne göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Bulgular; bu kaygının en az meslek lisesi/teknik lise mezunu öğretmen adaylarında (% 19.8) en fazla ise genel liseden mezun olan öğretmen adaylarında (%58.8) olduğunu göstermektedir. Öğretmen adaylarının cevapları incelendiğinde meslek lisesi/teknik liseden mezun olanların bu konudaki kaygılarının az olmasının, uygulama deneyimlerinin fazla olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 4. Öğretmen adaylarının mesleki kaygılarının not ortalamalarına göre kay-kare testi (Chi-square Test X^2) sonuçları

	Genel Lise				Anadolu Öğretmen Lisesi				Anadolu Lisesi				Meslek Lisesi/Teknik Lise				X^2	p
	Evet		Hayır		Evet		Hayır		Evet		Hayır		Evet		Hayır			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Sınıf yönetimi	38	55.9	30	44.1	13	48.2	14	51.8	24	28.9	59	71.1	60	65.9	31	34.1	24.976	.000
Veliler ile iletişim	34	50	34	50	10	37	17	63	35	42.2	48	57.8	45	49.5	46	50.5	2.236	.525
Çocuklarla iletişim	21	30.9	47	69.1	8	29.6	19	70.4	28	33.7	55	66.3	15	16.5	76	83.5	7.666	.053
Yönetici ve diğer öğretmenlerle iletişim	13	19.1	55	80.9	6	22.2	21	77.8	33	39.8	50	60.2	28	30.8	63	60.2	8.436	.038
Çocukların okula uyumları	48	70.6	20	29.4	19	70.4	8	29.6	58	69.9	25	30.1	39	42.9	52	57.1	18.960	.000
Çocukların özbakım ihtiyaçlarını karşılama	31	45.6	37	54.4	18	66.7	9	33.3	43	51.8	40	48.2	26	28.6	65	71.4	16.553	.001
Kaynaştırma öğrencileri	40	58.8	28	41.2	13	48.2	14	51.8	53	63.9	30	36.1	55	60.4	36	39.6	2.136	.545
Atandıkları yerde karşılaşacakları ortam	41	60.3	27	39.7	14	51.9	13	48.1	51	61.5	32	38.5	53	58.2	38	41.8	.844	.839
Öğrenme ve öğretme süreçlerini planlama ve yürütme	40	58.8	28	41.2	9	33.3	18	66.7	43	51.8	40	48.2	18	19.8	73	80.2	30.556	.000

$P < 0.05$

Çubukçu ve Dönmez (2011) araştırmalarında, çeşitli branşlardaki öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeyleri ile mezun oldukları ortaöğretim programının türü arasında anlamlı bir fark olduğunu tespit etmişlerdir. Buna göre araştırmada mesleki kaygı düzeylerinin en fazla lisede eşit ağırlık bölümünden mezun olan öğretmen adaylarında, en az ise sözel bölümlerden mezun olan öğretmen adaylarında olduğunu rapor edilmiştir. Bir diğer çalışmada Mergen ve arkadaşları (2014) kaygı düzeyi yüksek olarak tespit edilen birinci sınıf öğretmen adaylarının çoğunun sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde okuyan, ikinci öğretime devam eden ve ağırlıklı olarak genel (düz) liselerden mezun olmuş öğretmen adaylarından oluştuğunu ortaya koymuşlardır. Mevcut araştırma bulguları mezun olunan lise türünün öğretmen adaylarının kaygı düzeylerini etkilediğini ortaya koyması bakımından ilgili literatürle uyumluluk göstermektedir.

Araştırma sonuçları kız meslek lisesi mezunu öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin genel olarak daha düşük olduğunu göstermiştir. Öğretmenlik mesleği, bilginin yanı sıra özellikle beceri mesleğidir. Bu araştırma sonucu dikkate alındığında bireylerin kademeli olarak mesleklere yönelmelerinin, onların seçtiği mesleklere karşı kaygılarının düşük olmasına neden olacağı söylenebilir. Bu yüzden birçok meslek grubunda kademeli olarak mesleklere yönelme şeklindeki yöneltmelerin kaygı düzeyini düşüreceği ve daha donanımlı meslek sahibi bireyler ortaya çıkaracağı düşünülmektedir. Ayrıca öğretmenlik mesleğinin beceri mesleği olması noktasından hareketle, eğitim fakültelerine girişlerde ÖSYM'nin yaptığı merkezi sınavların yanı sıra, mülakat gibi çeşitli sınavların yapılması gerektiği düşünülmektedir.

4. Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları ile not ortalamaları arasındaki ilişki

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının sınıf yönetimi konusundaki mesleki kaygılarının not ortalamalarına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı ortaya konulmuştur (Tablo 5). Genel olarak bakıldığında sınıf yönetimi konusundaki özgüven, not ortalaması 2.50'nin altındaki ve 3'ün üzerindeki öğrencilerde daha fazladır. Yani not ortalaması düşük ve yüksek öğretmen adayları sınıf yönetimi konusunda kendilerini daha yeterli hissederken, başarı düzeyi orta olan öğretmen adayları bu konuda kendilerini daha az yeterli hissetmektedir. Sınıf yönetimi konusunda kendilerini yeterli hisseden öğretmen adaylarının çok küçük bir kısmı (% 7.4) bunun yeterli bilgi düzeyinden kaynaklandığını ifade ederken, bu konuda kendilerini yeterli hissetmediklerini söyleyen öğretmen adaylarının küçük bir kısmı bunun yetersiz bilgi düzeyinden (% 20.1) kaynaklandığını ifade etmektedir. Sınıf yönetimi konusunda kendilerini yetersiz hisseden öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu, bu durumu yetersiz deneyim sahibi olmalarına bağlamaktadır. Not ortalaması orta düzeyde olan ve kendisini sınıf yönetimi konusunda yeterli hissetmeyen öğretmen adaylarının cevapları incelendiğinde de, öğretmen adaylarının bu durumu en çok yetersiz deneyim (%30.1) ile ilişkilendirdikleri ortaya çıkmaktadır. Not ortalaması orta düzeyde olan öğretmen adaylarının büyük bir kısmı aynı zamanda bu konuda yetersiz deneyime sahip olabilirler. Bu durumun öğretmen adaylarının bu konuda kendilerini daha az yeterli hissetmelerine sebep olabileceği düşünülmektedir.

Öğretmen adaylarının velilerle iletişim, çocuklarla iletişim, yöneticiler ve diğer öğretmenler ile iletişim konusundaki mesleki kaygılarının not ortalamasına göre değişmediği tespit edilmiştir. Benzer şekilde öğretmen adaylarının çocukların okula uyumları ve çocukların özbakım ihtiyaçlarını karşılama konusundaki mesleki kaygılarının da not ortalamalarına göre değişmediği ortaya konulmuştur. Diğer taraftan araştırma bulguları öğretmen adaylarının kaynaştırma öğrencileri ile ilgili mesleki kaygılarının not ortalamalarına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı göstermiştir (Tablo 5). Bulgular; kaynaştırma öğrencileri ile ilgili mesleki kaygılarının en fazla, not ortalaması 3.26-4.00 arasında değişen öğretmen adaylarında (% 75) olduğunu göstermektedir. Öğretmen adaylarının atandıkları yerde karşılaşacakları ortam ile öğrenme ve öğretme süreçlerini planlama ve yürütme konusundaki mesleki kaygıları arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Dursun ve Karagün (2012) beden eğitimi ve spor öğretmenliği son sınıfta okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerini çeşitli değişkenler açısından değerlendirdikleri araştırmalarında, öğretmen adaylarının sahip oldukları kaygı türlerinin akademik ortalamaya göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını ortaya koymuşlardır. Mevcut araştırma bulguları da öğretmen adaylarının sınıf yönetimi ve kaynaştırma öğrencileri konusundaki mesleki kaygıları dışında, mesleki kaygılarının genel olarak not ortalamasına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını ortaya koymaktadır. Araştırma bulguları bu yönüyle Dursun ve Karagün (2012)'ün elde ettikleri sonuçla benzerlik göstermektedir.

Tablo 5. Öğretmen adaylarının mesleki kaygılarının not ortalamalarına göre kay-kare testi (Chi-square Test X^2) sonuçları

	0.-2.25				2.26-2.50				2.51-2.75					
	Evet		Hayır		Evet		Hayır		Evet		Hayır			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	X^2	p
Sınıf yönetimi	13	81.3	3	18.7	18	66.7	9	33.3	32	44.4	40	55.6	17.508	.004
Veliler ile iletişim	5	31.3	11	68.7	10	37	17	63	28	38.9	44	61.1	8.760	.119
Çocuklarla iletişim	8	50	8	50	6	22.2	21	77.8	19	26.4	53	73.6	6.337	.275
Yönetici ve diğer öğretmenlerle iletişim	2	12.5	14	87.5	7	25.9	20	74.1	16	22.2	56	77.8	8.641	.124
Çocukların okula uyumları	6	37.5	10	62.5	14	51.9	13	48.1	40	55.6	32	44.4	9.645	.086
Çocukların özbakım ihtiyaçlarını karşılama	7	43.8	9	56.2	10	37	17	63	30	41.7	42	58.3	4.205	.520
Kaynaştırma öğrencileri	8	50	8	50	15	55.6	12	44.4	31	43.1	41	56.9	15.705	.008
Atandıkları yerde karşılaşacakları ortam	9	56.2	7	43.8	17	63	10	37	45	62.5	27	37.5	7.099	.213
Öğrenme ve öğretme süreçlerini planlama ve yürütme	3	18.7	13	81.3	11	40.7	16	59.3	26	36.1	46	63.9	5.820	.324

P <0.05

Tablo 5'in devamı

	2.76-3.00				3.01-3.25				3.26-4.00					
	Evet		Hayır		Evet		Hayır		Evet		Hayır			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	X^2	p
Sınıf yönetimi	30	37.5	50	62.5	24	52.2	22	47.8	18	64.3	10	35.7	17.508	.004
Veliler ile iletişim	46	57.5	34	42.5	20	43.5	26	56.5	15	53.6	13	46.4	8.760	.119
Çocuklarla iletişim	21	26.3	59	73.7	9	19.6	37	80.4	9	32.1	19	67.9	6.337	.275
Yönetici ve diğer öğretmenlerle iletişim	32	40	48	60	15	32.6	31	67.4	8	28.6	20	71.4	8.641	.124
Çocukların okula uyumları	57	71.3	23	28.7	28	60.9	18	39.1	19	67.9	9	32.1	9.645	.086
Çocukların özbakım ihtiyaçlarını karşılama	32	40	48	60	26	56.5	20	43.5	13	46.4	15	53.6	4.205	.520
Kaynaştırma öğrencileri	55	68.8	25	31.2	31	67.4	15	32.6	21	75	7	25	15.705	.008
Atandıkları yerde karşılaşacakları ortam	39	48.8	41	51.2	28	60.9	18	39.1	21	75	7	25	7.099	.213
Öğrenme ve öğretme süreçlerini planlama ve yürütme	35	43.8	45	56.2	23	50	23	50	12	42.9	16	57.1	5.820	.324

P <0.05

5. Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları ile öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmeme durumu arasındaki ilişki

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının sınıf yönetimi konusundaki mesleki kaygılarının öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmeme durumlarına göre değişmediğini ortaya çıkmıştır (Tablo 6). Benzer şekilde öğretmen adaylarının velilerle iletişim, çocuklarla iletişim, yöneticiler ve diğer öğretmenler ile iletişim konusundaki mesleki kaygılarının öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmeme durumuna göre değişmediği görülmektedir. Buna karşılık öğretmen adaylarının çocukların okula uyumları konusundaki mesleki kaygılarının öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmeme durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir (Tablo 6). Bulgular; öğretmenlik mesleğini istemeyerek seçen öğretmen adaylarının bu konu hakkındaki kaygılarının daha fazla olduğunu göstermektedir (% 77.4). Ancak tablodan da görülebileceği gibi bu farklılık genel olarak çok düşük düzeydedir (p=.046).

Tablo 6. Öğretmen adaylarının mesleki kaygılarının öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmeme durumuna göre kay-kare testi (Chi-square Test X^2) sonuçları

	İsteyerek				**İstemeyerek**					
	Evet		Hayır		Evet		Hayır			
	f	%	f	%	f	%	f	%	X^2	p
Sınıf yönetimi	121	50.8	117	49.2	14	45.2	17	54.8	.354	.552
Veliler ile iletişim	108	45.4	130	54.6	16	51.6	15	48.4	.512	.512
Çocuklarla iletişim	61	25.6	177	74.4	11	35.5	20	64.5	1.359	.244
Yönetici ve diğer öğretmenlerle iletişim	72	30.3	166	69.7	8	25.8	23	74.2	.259	.611
Çocukların okula uyumları	140	58.8	98	41.2	24	77.4	7	22.6	3.986	.046
Çocukların özbakım ihtiyaçlarını karşılama	100	42	138	59	18	58.1	13	40.2	2.869	.090
Kaynaştırma öğrencileri	141	59.2	97	40.8	20	64.5	11	35.5	.317	.573
Atandıkları yerde karşılaşacakları ortam	140	58.8	98	41.2	19	61.3	12	38.7	.069	.793
Öğrenme ve öğretme süreçlerini planlama ve yürütme	91	38.2	147	61.8	19	61.3	12	38.7	6.032	.014

P <0.05

Öğretmen adaylarının çocukların özbakım ihtiyaçlarını karşılama ve kaynaştırma öğrencileri konusundaki mesleki kaygılarının öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmeme durumuna göre değişmediği tespit edilmiştir. Benzer şekilde öğretmen adaylarının atandıkları yerde karşılaşacakları ortam konusundaki mesleki kaygıları ve öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmeme durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Tablo 6). Buna karşılık öğretmen adaylarının öğretim planı hazırlama ve uygulama konusundaki mesleki kaygıları ile öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmeme durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Tablo 6). Bulgular; bu kaygının öğretmenlik mesleğini istemeyerek seçen öğretmen adaylarında daha fazla olduğunu göstermektedir (% 61.3).

Araştırma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde öğrenme ve öğretme süreçlerini planlama ve yürütme konusu dışında öğretmen adaylarının mesleki kaygıları ile öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmeme arasında belirgin anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

6. Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları ile okul öncesi öğretmenliği bölümünü isteyerek seçip seçmeme durumu arasındaki ilişki

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının sınıf yönetimi konusundaki mesleki kaygılarının okul öncesi öğretmenliği bölümünü isteyerek seçip seçmeme durumlarına göre değişmediğini ortaya koymuştur (Tablo 7). Benzer şekilde öğretmen adaylarının velilerle iletişim, yöneticiler ve diğer öğretmenler ile iletişim konusundaki mesleki kaygılarının okul öncesi öğretmenliği bölümünü isteyerek seçip seçmeme durumuna göre değişmediği görülmektedir.

Buna karşılık öğretmen adaylarının çocuklarla iletişim konusundaki mesleki kaygıları ve okul öncesi öğretmenliği bölümünü isteyerek seçip seçmeme durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Tablo 7). Bulgular; bu kaygının okul öncesi öğretmenliği bölümünü isteyerek seçen öğretmen adaylarında daha az olduğunu göstermektedir (% 24.4).

Tablo 7. Öğretmen adaylarının mesleki kaygılarının okul öncesi öğretmenliği bölümünü isteyerek seçip seçmeme durumuna göre kay-kare testi (Chi-square Test X^2) sonuçları

	İsteyerek				**İstemeyerek**					
	Evet		Hayır		Evet		Hayır			
	f	%	f	%	f	%	f	%	X^2	p
Sınıf yönetimi	118	50.4	116	49.6	17	48.6	18	51.4	.042	.838
Veliler ile iletişim	107	45.7	127	54.3	17	48.6	18	51.4	.099	.753
Çocuklarla iletişim	57	24.4	177	75.6	15	42.9	20	57.1	5.315	.021
Yönetici ve diğer öğretmenlerle iletişim	69	29.5	165	70.5	11	31.4	24	68.6	.055	.815
Çocukların okula uyumları	139	59.4	95	40.6	25	71.4	10	28.6	1.851	.174
Çocukların özbakım ihtiyaçlarını karşılama	100	42.7	134	57.3	18	51.4	17	48.6	.934	.334
Kaynaştırma öğrencileri	143	61.1	91	38.9	18	51.4	17	48.6	1.188	.276
Atandıkları yerde karşılaşacakları ortam	140	59.8	94	40.2	19	54.3	16	45.7	.387	.534
Öğrenme ve öğretme süreçlerini planlama ve yürütme	90	38.5	144	61.5	20	57.1	15	42.9	4.396	.036

$P < 0.05$

Öğretmen adaylarının çocukların okula uyumları konusundaki mesleki kaygılarının okul öncesi öğretmenliği bölümünü isteyerek seçip seçmeme durumuna göre değişmediği tespit edilmiştir. Benzer şekilde öğretmen adaylarının çocukların özbakım ihtiyaçlarını karşılama konusundaki mesleki kaygılarının okul öncesi öğretmenliği bölümünü isteyerek seçip seçmeme durumuna göre değişmediği tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının kaynaştırma öğrencileri ile ilgili mesleki kaygıları ve okul öncesi öğretmenliği bölümünü isteyerek seçip seçmeme durumu arasında da anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Benzer şekilde öğretmen adaylarının atandıkları yerde karşılaşacakları ortam konusundaki mesleki kaygılarının okul öncesi öğretmenliği bölümünü isteyerek seçip seçmeme durumuna göre değişmediği tespit edilmiştir (Tablo 7).

Diğer taraftan öğretmen adaylarının öğretim planı hazırlama ve uygulama konusundaki mesleki kaygıları ve okul öncesi öğretmenliği bölümünü isteyerek seçip seçmeme durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Tablo 7). Bulgular; bu kaygının okul öncesi öğretmenliği bölümünü isteyerek seçen öğretmen adaylarında daha az olduğunu göstermektedir (% 38.5).

Araştırma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde, öğretmen adaylarının mesleki kaygılarının sınıf düzeyi, cinsiyet, mezun oldukları lise türü, not ortalamaları ile öğretmenlik

mesleğini ve okul öncesi öğretmenliği bölümünü isteyerek seçip seçmeme durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı saptanmıştır. Çocuklarla iletişim ile öğrenme ve öğretme süreçlerini planlama ve yürütme konusu dışında öğretmen adaylarının mesleki kaygıları ile okulöncesi öğretmenliği bölümünü isteyerek seçip seçmeme arasında belirgin anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Küçük çocuklarla iletişim konusunda okul öncesi öğretmenliği bölümünü istemeyerek tercih eden öğretmen adaylarının kaygı yaşaması ise olağandır. Öğretmen adaylarının öğrenme ve öğretme süreçlerini planlama ve yürütme konusundaki mesleki kaygıları ile okulöncesi öğretmenliği bölümünü isteyerek seçip seçmeme arasındaki anlamlı farklılığın, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmeme durumuyla alakalı ortaya koyulan anlamlı ilişki ile bağlantılı olabileceği düşünülmektedir.

Okul deneyimi ve Öğretmenlik uygulamasına eğitim süreci içerisinde gereken önem verilmelidir. Özellikle istemeyerek bu bölüme yerleşmiş olanlar için bu süreç büyük önem taşımaktadır. Çünkü öğretmen adayları yaşadıkları deneyimler ile kendine güvenlerini kazanabilirler. Öğretmen adayları mesleklerinin ve öğrencilerinin tam anlamıyla farkına vardıklarında yaşadıkları kaygıyla daha iyi başa çıkabilirler. Öğretmen adaylarının kaygılarını azaltmak için psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri alanında uzman kişiler tarafından verilebilir.

Araştırma bulguları doğrultusunda geliştirilen diğer öneriler şöyledir. Öğretmen adaylarının KPSS sınavları nedeniyle yaşadıkları kaygı farklı çalışma gruplarıyla incelenebilir. Öğretmen adaylarının mesleki kaygı durumları, adayların akademik ortalamalarına göre karşılaştırılabilir. Diğer öğretmenlik bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının mesleki kaygıları ile okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki kaygıları karşılaştırılabilir. Öğretmenlik mesleğine yeni başlayan öğretmenlerin mesleğe yönelik kaygıları belirlenebilir. Öğretmen adaylarının mesleki kaygılarını belirlemeye yönelik derinlemesine nitel çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Alisinanoğlu, F., Kesicioğlu, O. S. ve Ünal, E. (2010). Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu II*, Hacettepe Üniversitesi, 585-600.

Akgün, F. ve Özgür, H. (2014). Bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile mesleki kaygılarının incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama, 10*(5), 1206-1223.

Atmaca, H. (2013). Almanca, Fransızca ve İngilizce öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygıları. *Turkish Studies, 8*(10), 67-76.

Bozdam, A. (2008). *Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Bozdam, A. ve Taşğın, Ö. (2011). Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk Ün. Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, 13*(1), 44–53

Cabı, E. ve Yalçınalp S., (2009). Öğretmen adaylarının mesleki ve eğitim teknolojilerini kullanma kaygı düzeylerine yönelik görüşleri, *IV. International Educational Technology Conference,* Hacettepe Üniversitesi.

Cevher-Kalburan, N. (2014). Early childhood prospective teachers' concerns and solutions to overcome them (the case of Pamukkale University). *South African Journal of Education, 34*(1).

Çakmak, Ö. ve Hedevanlı, M. (2004). Biyoloji öğretmen adaylarının kaygılarını etkileyen etmenler. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı,* 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.

Çelen, A. ve Bulut, D. (2015). Beden eğitimi öğretmen adaylarının mesleğe yönelik kaygılarının belirlenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3*(18), 247-261.

Çubukçu, Z. ve Dönmez, A. (2011). Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi, 7*(1), 3-25

Diken, İ H. (2004). Öğretmen yeterlik ölçeği Türkçe uyarlaması, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim Araştırmaları Dergisi, 16,* 102-112.

Dilmaç, O. (2010). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, 24,* 49-65.

Doğan, T. ve Çoban, A. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi. 34*(153), 157-168.

Doğan, A. ve Üstün, K. (2015). Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin meslek edinme kaygısı üzerine nitel bir çalışma. *Turkish Studies, 10*(4), 421-442.

Dursun, S. ve Karagün, E. (2012). Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin incelenmesi: Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu son sınıf öğrencileri üzerine bir araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 24,* 93 – 112.

Fuller, F.F. (1969). Concerns of teachers: a development conceptualization. *American Educational Research Journal. 6*(2), 207–226.

Geçtan, E. (1997). *Psikodinamik psikiyatri ve normal dışı davranışlar*. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.

Işık, E. (1996). *Nevrozlar*. Ankara: Kent Matbaası.

Işık, S., Yaman, M. ve Soran, H. (2005). Biyolojiye ve biyoloji öğretmenliğine karşı tutumlarına göre biyoloji öğretmen adaylarının tiplerinin belirlenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29,* 110- 116.

Kafkas, M. E., Açak, M., Çoban, B. ve Karademir, T. (2010). Beden eğitimi öğretmen adaylarının öz-yeterlik algıları ile mesleki kaygıları arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11*(2), 93-111.

Kaya, A. ve Büyükkasap, E. (2005). Fizik öğretmenliği programı öğrencilerinin profilleri, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve endişeleri: Erzurum örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 13*(2), 367-380.

Kaya, E. ve Çetin, P. S. (2012). Investigation of prospective chemistry teachers' chemistry laboratory anxiety levels. *International Journal On New Trends in Education and Their Implications, 3*(3), 90-98.

Kozacıoğlu, G. ve Ekberzade, G. (1995). *Bireyden topluma ruh sağlığı.* İstanbul: Alfa Yayınları.

Köse, H. S. (2006). Müzik öğretmeni adaylarının mesleki kaygıları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7*(12), 80-89.

Kurtuldu, M. K. ve Ayaydın, A. (2010). Güzel sanatlar eğitimi bölümü öğrencilerinin mesleki kaygı

düzeylerinin incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28, 111-118.

Kutucu, E. S. ve Ekiz, B. (2011). Kimya öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ve kaygıları. *E-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences, 6*(1), 736-743.

Mergen, H., Arslan, H., Mergen, B. E., ve Arslan, E. (2014). Öğretmen adaylarının mesleklerine yönelik tutum ve kaygıları. *NWSA: Education Sciences, 9*(2), 162-177.

Öner, N. (1977). *Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri'nin Türk toplumundaki geçerliliği.* Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara.

Özen, R., Yıldız, S. ve Yıldız, K. (2013). Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeyleri. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi, 3*(6), 21-30.

Özgüven, İ. E. (1999). *Psikolojik testler*. Ankara: Pegem Yayınları.

Saban, A., Korkmaz, İ., ve Akbaşlı, S. (2004). Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları. *Eurasian Journal of Educational Research, 17*, 198-209.

Saracaloğlu, A. S., Kumral, O. ve Kanmaz, A. (2009). Ortaöğretim sosyal alanlar öğretmenliği tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik yeterlikleri, kaygilari ve akademik güdülenme düzeyleri. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, 6*(2), 38-54.

Singh, S. (2011). Level of anxiety among prospective teachers. *SPIJE (Shaikshik Parisamuad International Journal of Education), 1*(1), 17-21.

Taşğın, Ö. (2006). Beden eğitimi ve spor yüksekokulunda okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 14*(2), 679-686.

TDK. (2009). Büyük Türkçe Sözlük. Türk Dil Kurumu. [Çevrim-içi: http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=veritbn&kelimesec=187789], Erişim tarihi:13.01.2014

Temiz, E. (2011). Güzel sanatlar eğitimi bölümü öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin cinsiyet ve alan değişkenleri açısından incelenmesi. *E-Journal Of New World Sciences Academy, 6*(2), 303-310.

Ünaldı, Ü. E. ve Alaz, A. (2008). Coğrafya öğretmenliğinde okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, 26,* 1-13.

Varol, S. (1990). *Lise son sınıf öğrencilerinin kaygılarını etkileyen etmenler*. Yüksek lisans tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

Varol, Y. K., Erbaş, M. K. ve Ünlü, H. (2014). Beden eğitimi öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutularını yordama gücü. *Ankara Üniversitesi Spor Bil. Fak. Derg., 12*(2), 113-123.

Taşdemir, C. (2015). Examining occupational anxiety level of mathematics teachers for some variables. *Educational Research and Reviews, 10*(12), 1578-1585. doi: 10.5897/ERR2015.2325 http://www.academicjournals.org/ERR.

Yalçın, P. (2014). İngilizce, Fransızca ve Almanca Öğretmenliği bölümlerinde kayıtlı öğretmen adaylarının mesleki kaygıları. *Hacettepe Ün. Eğitim Fakültesi Dergisi, 29*(4), 256-266.

Yaylı, D. ve Hasırcı, S. (2009). Hizmet öncesi Türkçe öğretmenlerinin öğretmeye yönelik endişeleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2*(9), 520-525